

Els ensenyaments superiors de disseny a les Illes Balears en xifres: títol de disseny (2000-2015)

Maria del Pilar Rovira

Irene Mestre

RESUM

Títol de Disseny (2000-2015). Reflexió sobre la implantació i extinció dels estudis superiors de disseny LOGSE a les illes Balears, amb dades de matrícula, titulats i inserció professional dels titulats, etc.

Títol Superior de Disseny (2010). Reflexió sobre la implantació dels estudis superiors de disseny LOE a les illes Balears.

RESUMEN

Título de Diseño (2000-2015). Reflexión sobre la implantación y extinción de los estudios superiores de diseño LOGSE en las islas Baleares, con datos de matrícula, titulados e inserción profesional de los titulados, etc.

Título Superior de Diseño (2010). Reflexión sobre la implantación de los estudios superiores de diseño LOE en las islas Baleares.

I. INTRODUCCIÓ

Les persones que ens dediquem al món de l'ensenyament acumulem al llarg dels anys una gran quantitat d'informació, objectiva i subjectiva, quantitativa i qualitativa. Les dades són una important eina d'anàlisi i, habitualment per manca de temps, en fem poc ús. Per aquest motiu és important, de tant en tant, tancar temes i fer balanç de tot el que ha succeït durant un període de temps. Això és, precisament, el que farem en aquest article: farem balanç del que ha suposat per a l'Escola d'Art i Superior de Disseny de les Illes Balears (EASDIB) la implantació dels estudis superiors de disseny a les nostres illes.

Les fonts principals d'informació seran els registres administratius del centre, el seguiment periòdic dels titulats per mitjà d'enquestes i entrevistes personals; també l'observació de la informació proporcionada a les webs personals dels titulats, a la xarxa professional LinkedIn i a la xarxa social Facebook.

L'EASDIB sempre ha fet un gran esforç per promoure la iniciativa i l'esperit emprenedor dels estudiants, per això no parlarem d'inserció laboral (treball per compte d'altri), sinó d'inserció professional (treball per compte propi, treball per compte d'altri). Volem assenyalar que els estudis superiors de disseny són estudis professionalitzants que permeten als estudiants introduir-se en el mercat de treball en acabar els estudis; també és important recordar que la sortida natural dels dissenyadors és l'autoocupació, i això és el que farem en aquest article.

2. EL TÍTOL DE DISSENY LOGSE (2000-2015)

La Llei orgànica 1/1990, de 3 de octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, va suposar un abans i un després en la regulació normativa de l'ensenyament del disseny. Aquesta disposició normativa va integrar plenament els ensenyaments artístics en el sistema educatiu espanyol, si

bé com a ensenyament de règim especial, va facilitar la creació d'escoles superiors de Disseny, encara que dins les escoles d'Art, va consolidar l'oferta educativa dels cicles formatius de grau superior d'arts plàstiques i disseny (títol de Tècnic Superior), i va autoritzar la implantació dels ensenyaments artístics superiors de disseny en un primer cicle d'estudis, que es varen concretar en el títol de Disseny (amb caràcter oficial, equivalent a diplomatura universitària, i vàlida en tot el territori nacional).

El curs acadèmic 2000-2001 es va implantar oficialment el títol de Disseny a les illes Balears, en les especialitats de disseny gràfic, disseny d'interiors i disseny de producte, i l'any acadèmic 2003-2004 es va implantar l'especialitat de disseny de moda. Paral·lelament, el Govern de les Illes Balears desenvolupà el pla d'estudis autonòmic balear per a aquests estudis.

Des de 2004 han sortit onze promocions de dissenyadors gràfics, d'interiors i de producte, i des de 2007 han sortit nou promocions de dissenyadors de moda, la qual cosa representa un total de 410 titulats, repartits per especialitats de la següent manera:

- 35,61% disseny gràfic (50% homes, 50% dones)
- 34,15% disseny d'interiors (16,43% homes, 83,57% dones)
- 15,12% disseny de moda (8,06% homes, 91,94% dones)
- 15,12% disseny de producte (30,65% homes, 69,35% dones)

Els titulats de moda habitualment han finalitzat els seus estudis en el temps previst (quatre anys acadèmics; la durada dels estudis), però la resta d'especialitats ofereixen uns percentatges per sota dels paràmetres que fixa l'agenda Europa 2020 del 40% de titulats. En tot cas, els estudiants tarden un mitjana de cinc cursos acadèmics a completar els estudis superiors de disseny.

QUADRE I. DADES DE L'ALUMNAT DELS ESTUDIS SUPERIORS DE DISSENY LOGSE

Promoció	preinscripció	Acompleix amb els requisits de matrícula	% de persones que compleix amb els resultats de matrícula sobre el total de preinscripció	La matrícula	% la matrícula sobre el total de persones que compleixen amb els requisits de matrícula preinscripció	Abandonament 1r any	% sobre el total de la matrícula	Presenta projecte final en 4 anys	% sobre el total de la matrícula
2000-2004	169	54	31,95%	49	90,74%	2	4,08%	8	16,33%
2001-2005	111	70	63,06%	46	65,71%	1	2,17%	13	28,26%
2002-2006	103	70	67,96%	53	75,71%	1	1,89%	21	39,62%
2003-2007	85	77	90,59%	60	77,92%	4	6,67%	24	40,00%
2004-2008	86	74	86,05%	67	90,54%	10	14,93%	19	28,36%
2005-2009	138	102	73,91%	94	92,16%	10	10,64%	28	29,79%
2006-2010	86	71	82,56%	50	70,42%	4	8,00%	21	42,00%
2007-2011	96	85	88,54%	76	89,41%	5	6,58%	21	27,63%
2008-2012	129	111	86,05%	103	92,79%	10	9,71%	31	30,10%
2009-2013	160	135	84,38%	95	70,37%	7	7,37%	31	32,63%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

Nota (abandona al 1r any): Aquest apartat inclou les anul·lacions de matrícula aprovades per la direcció del centre (en termini) o pel Consell Escolar (fora de termini); també les baixes per manca de pagament durant el primer any de carrera.

Però, i després què?, què passa amb totes aquestes persones un cop han aconseguit la seva titulació? Presentem, de manera resumida, la informació aconseguida mitjançant el seguiment que l'EASDIB ha fet dels diplomats des de 2004 (data en què es va fer la primera convocatòria per presentar el projecte fi de carrera) fins a 2015 (data en què es va fer la darrera convocatòria per presentar el projecte fi de carrera per al títol de disseny LOGSE).

Per fer-ho, hem tingut en compte l'especialitat cursada (disseny gràfic, disseny d'interiors, disseny de moda, disseny de producte), l'activitat desenvolupada (completar la formació en qualque àmbit relacionat o no amb el disseny, treballar a sou en una activitat relacionada o no amb el disseny, crear el seu propi negoci relacionat o no amb el disseny, reorientar la carrera al cap d'un temps, principalment). També destacarem la mobilitat geogràfica dels titulats.

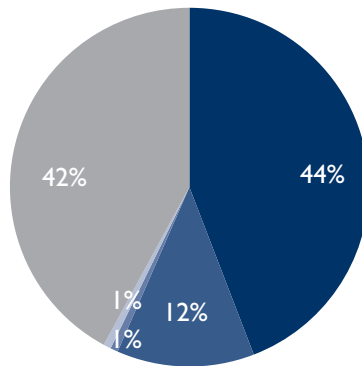
En tot cas, ha estat molt complicat reunir les dades d'inserció professional dels diplomats del títol de Disseny LOGSE, atès el baix índex de resposta dels titulats (entre un 41,7% de disseny gràfic i un 29,03% de disseny de moda, durant el primer any; entre un 39,47% de disseny d'interiors i un 35,48 % de disseny d'interiors, durant el cinquè any; entre un 40,51% de disseny gràfic i

un 29,41% de disseny de producte, durant el desè any). No obstant això, presentem les principals dades d'inserció professional en diferents períodes de temps: a l'any, als cinc anys i als deu anys de finalitzar els estudis.

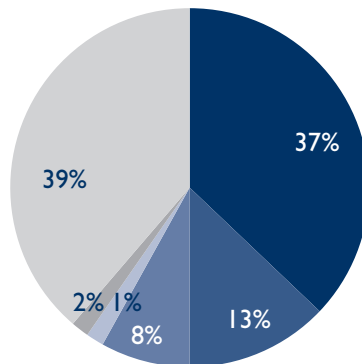
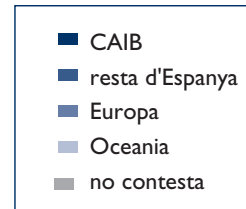
2.1. Inserció professional el primer any de finalitzar els estudis

Constatem que durant el primer any després d'acabar els seus estudis, si bé majoritàriament resten a la nostra comunitat autònoma, els dissenyadors titulats surten de l'illa per completar la seva formació i/o per introduir-se en el món professional, i no només ho fan a Espanya (Catalunya, València, Múrcia, Madrid, Aragó, Castella-Lleó, Galícia, Andalusia, Canàries), sinó també a Europa (França, Regne Unit, Holanda, Alemanya, Polònia, Dinamarca) i a la resta del món (Guinea, EUA, Mèxic, Brasil, Uruguai, Xina, Austràlia).

GRÀFIC I: INSERCIÓ PROFESSIONAL EL PRIMER ANY DE FINALITZAR ELS ESTUDIS (PER ÀREA GEOGRÀFICA)

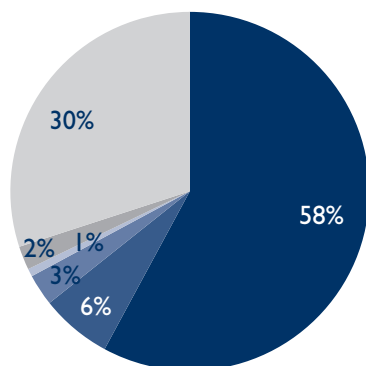

Disseny Gràfic

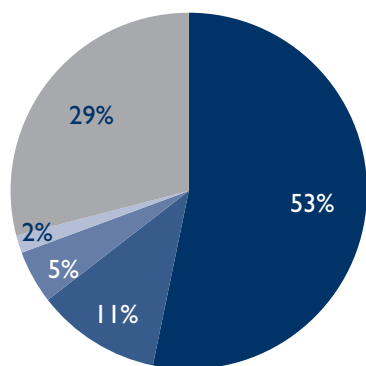

Disseny de Moda

Disseny d'Interiors

Disseny de Producte

De manera molt resumida, entre un 31%-35% (producte, moda) i un 40%-44% (gràfic, interiors) dels titulats LOGSE troben una feina temporal relacionada directament o indirectament amb l'especialitat cursada a l'any de finalitzar els seus estudis. Per aquest mateix període de temps, entre un 6%-7% (producte, gràfic) i un 11-14% (moda, interiors) dels titulats creen el seu propi negoci.

QUADRE 2. INSERCIÓ PROFESSIONAL EL PRIMER ANY DE FINALITZAR ELS ESTUDIS (PER ACTIVITAT DESENVOLUPADA)

	Disseny gràfic	Disseny d'interiors	Disseny de moda	Disseny de producte
Atur	0,68%	0,00%	0,00%	1,61%
Estudis no relacionats amb el disseny	2,05%	2,86%	1,61%	0,00%
Estudis no relacionats amb el disseny i treball no relacionat amb el disseny	0,00%	0,00%	0,00%	3,23%
Estudis relacionats amb el disseny	10,96%	11,43%	16,13%	19,35%
Estudis no relacionats amb el disseny i treball relacionat amb el disseny	0,00%	0,71%	0,00%	0,00%
Estudis relacionats amb el disseny i treball no relacionat amb el disseny	0,68%	4,29%	0,00%	4,84%

continua

	Disseny gràfic	Disseny d'interiors	Disseny de moda	Disseny de producte
Estudis relacionats amb el disseny i treball relacionat amb el disseny	6,85%	5,71%	4,84%	1,61%
Estudis relacionats amb el disseny & autoocupació relacionada amb el disseny	0,00%	1,43%	1,61%	0,00%
Treball no relacionat amb el disseny	2,74%	6,43%	6,45%	9,68%
Treball relacionat amb el disseny	17,81%	20,00%	14,52%	17,74%
A temps parcial	8,90%	4,29%	4,84%	4,84%
Negoci familiar relacionat amb el disseny	0,00%	3,57%	0,00%	1,61%
Autoocupació relacionada amb el disseny	6,85%	8,57%	9,68%	4,84%
Negoci familiar no relacionat amb el disseny	0,68%	3,57%	0,00%	1,61%
Autoocupació no relacionada amb el disseny	0,00%	0,00%	0,00%	1,61%
Altres	0,00%	0,71%	1,61%	0,00%
No contesta	41,78%	30,00%	38,71%	29,03%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

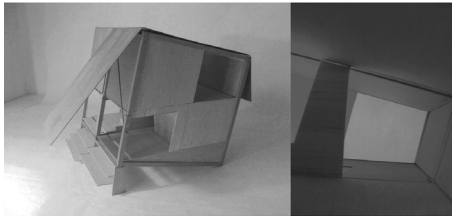
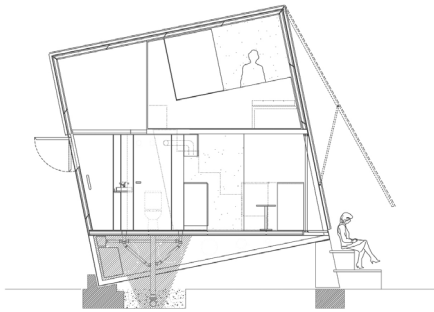
Ana Buendia, curs 2008-2009, disseny gràfic, Ajuntament de Palma

Pel que fa als titulats de **disseny gràfic**, un 18,49% continua la seva formació (7,53%, compagina estudis amb feina). Les opcions més populars són la formació professional (il·lustració, fotografia, audiovisual), començar una altra carrera (belles arts, publicitat) o continuar amb estudis de postgrau (3D, animació, multimèdia, imatge corporativa, disseny web, màrqueting digital, gestió de xarxes socials).

Sense computar els titulats que compaginen estudis amb feina relacionada amb el disseny, un 24,66% dels dissenyadors gràfics titulats s'inicien en el mercat de treball amb feines de disseny de webs.

Finalment, un cert percentatge de titulats reorienta la seva trajectòria professional en un altre camp de l'activitat econòmica com l'educació, la sanitat, l'hoteleria i la restauració: un 2,05% amb estudis no relacionats amb el disseny i un 2,74% amb una ocupació no relacionada amb el disseny.

Quant als titulats de **disseny d'interiors**, un 22,86% continua la seva formació (11,43%, compagina estudis amb feina). Les opcions més populars són la formació professional (projectes d'edificació, topografia), començar una altra carrera (arquitecte, arquitecte tècnic/edificació, escenografia) o continuar amb estudis de postgrau (infografia, 3D, aparadorisme, escenografia, arquitectura efímera, prevenció de riscos laborals).

Sense computar els titulats que compaginen estudis amb feina relacionada amb el disseny, un 32,14% dels dissenyadors d'interiors titulats s'inicien en el mercat de treball amb feines com delineant, infografista, dependents en tendes de mobles/decoració, etc.

Finalment, un cert percentatge de titulats reorienta la seva trajectòria professional vers un altre camp de l'activitat econòmica com l'educació, la sanitat, l'hoteleria i la restauració: un 2,86% amb estudis no relacionats amb el disseny i un 7,14% amb una ocupació no relacionada amb el disseny.

«125m3», Miquel Suau, curs 2003-2004, disseny d'interiors, primer premi HABITACOLA 2004

Quant als titulats de **disseny de moda**, un 22,58% continua la seva formació (6,45%, compagina estudis amb feina). Les opcions més populars són la formació professional (patronatge) o els estudis de postgrau (complements, comunicació i màrqueting, gestió d'empreses de moda).

Sense computar els titulats que compaginen estudis amb feina relacionada amb el disseny, un 24,20% dels dissenyadors de moda titulats s'inicien en el mercat de treball amb feines de dependents en tendes de teles o en tendes de moda, també de costureres en tallers de confecció.

«MIT EYE», Laura Negre i Esperança Perelló, projecte final d'estudis 2010, disseny de moda, EGO de Cibeles 12 de febrer de 2011

Finalment, un cert percentatge de titulats reorienta la seva trajectòria professional vers un altre camp de l'activitat econòmica com l'educació, la sanitat, l'hoteleria i la restauració: un 1,61% amb estudis no relacionats amb el disseny i un 8,06% amb una ocupació no relacionada amb el disseny.

Pel que fa als titulats de **disseny de producte**, un 25,80% continua la seva formació (6,45%, compagina estudis amb feina). Les opcions més populars són la formació professional (joieria, projectes d'edificació), començar una altra carrera (belles arts) o continuar amb estudis de postgrau

«Jafuda Cresques», curs 2002-2003, disseny de producte, Premi Art Jove 2003

(3D, disseny gràfic, disseny web, gestió de xarxes socials, escenografia, arquitectura efímera, prevenció de riscos laborals).

Sense computar els titulats que compaginen estudis amb feina relacionada amb el disseny, un 24,19% dels dissenyadors de producte titulats s'inicien en el mercat de treball amb feines com delineant, infografista, dependents en tendes de mobles/decoració, etc. Finalment, per causes que no hem pogut esbrinar, un cert percentatge de titulats decideix reorientar la seva trajectòria professional vers un altre camp de l'activitat econòmica com

l'educació, la sanitat, l'hoteleria i la restauració: un 3,23% amb estudis no relacionats amb el disseny i un 11,29% amb una ocupació no relacionada amb el disseny.

Per concloure l'anàlisi del primer any de rotatge en el món professional de tots els titulats, constatem un fenomen que els experts anomenen producció «a temps parcial», és a dir, els dissenyadors titulats compaginen un treball remunerat (relacionat o no amb la seva àrea de estudis) amb l'autoocupació en el món del disseny (8,90% dels titulats en disseny gràfic; 4,29% dels titulats en disseny d'interiors; 4,84% dels titulats en disseny de moda; 4,84% dels titulats en disseny de producte), i ho fan per un d'aquests dos motius:

- Perquè el negoci encara no genera prou beneficis com per poder viure exclusivament d'aquesta activitat econòmica.
- Fins i tot, tenint prou ingressos com per dedicar-se exclusivament a l'activitat econòmica, per la inseguretats econòmica i la incertesa que suposa ser empresari a temps complet.

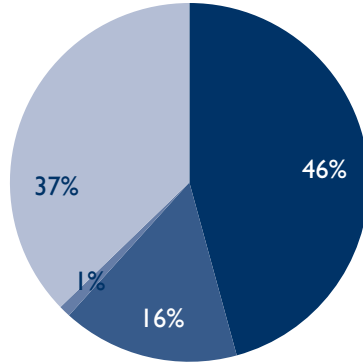
Però també hi ha emprenedors i emprenedores que s'atreveixen a endinsar-se en el món de l'autoocupació relacionada amb el disseny (6,85% dels titulats en disseny gràfic; 8,57% dels titulats en disseny d'interiors; 9,68% dels titulats en disseny de moda; 4,84% dels titulats en disseny de producte).

2.2. Inserció professional als cinc primers anys de finalitzar els estudis

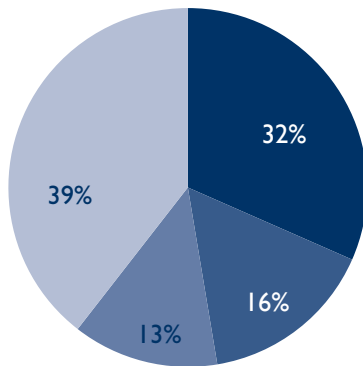
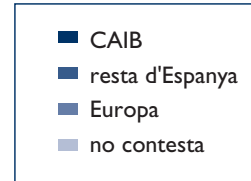
La mobilitat geogràfica continua cinc anys després de finalitzar els estudis, si bé les especialitats de gràfic i moda queden a Europa; les especialitats d'interiors i producte es mouen per més continents.

Entre un 44%-46% (producte, interiors) i un 50%-51% (moda, gràfic) dels titulats LOGSE treballen (per compte propi o per compte d'altri) en una feina estable relacionada directament o indirectament amb l'especialitat cursada cinc anys després de finalitzar els estudis.

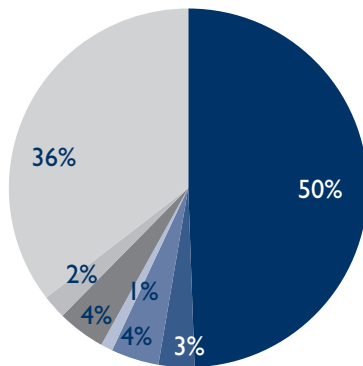
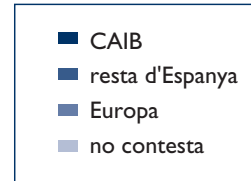
GRÀFIC 2: INSERCIÓ PROFESSIONAL ALS CINC PRIMERS ANYS DE FINALITZAR ELS ESTUDIS (PER ÀREA GEOGRÀFICA)

Disseny Gràfic

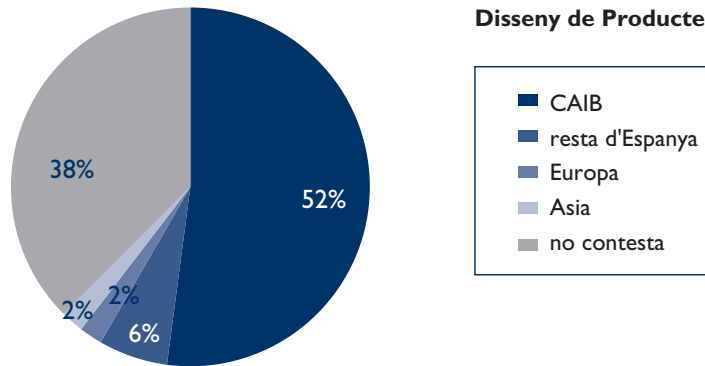

Disseny de Moda

Disseny d'Interiors

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

QUADRE 3. INSERCIÓ PROFESSIONAL ALS CINC PRIMERS ANYS DE FINALITZAR ELS ESTUDIS (PER ACTIVITAT DESENVOLUPADA)

	Disseny gràfic	Disseny d'interiors	Disseny de moda	Disseny de producte
Atur	0,00%	2,15%	2,63%	0,00%
Estudis no relacionats amb el disseny	1,06%	1,08%	0,00%	2,08%
Estudis relacionats amb el disseny	2,13%	1,08%	0,00%	4,17%
Estudis no relacionats amb el disseny i treball no relacionat amb el disseny	1,06%	2,15%	7,89%	6,25%
Estudis relacionats amb el disseny i treball relacionat amb el disseny	0,00%	0,00%	5,26%	0,00%
Estudis relacionats amb el disseny i autoocupació relacionada amb el disseny	1,06%	1,08%	0,00%	0,00%
Treball no relacionat amb el disseny	6,38%	4,30%	0,00%	2,08%
Treball relacionat amb el disseny	24,47%	23,66%	23,68%	18,75%
A temps parcial	12,77%	0,00%	5,26%	6,25%
Autoocupació relacionada amb el disseny	12,77%	19,35%	15,79%	18,75%
Negoci familiar relacionat amb el disseny	0,00%	2,15%	0,00%	0,00%
Autoocupació no relacionada amb el disseny	1,06%	0,00%	0,00%	4,17%
No contesta	37,23%	35,48%	39,47%	37,50%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

Constatem que la producció «a temps parcial» és un fenomen que continua en augment passat cinc anys (12,77% dels dissenyadors gràfics; 5,26% dels dissenyadors de moda; 6,25% dels dissenyadors de producte). Per altra banda, el nombre de dissenyadors que opten per l'autoocupació relacionada amb el disseny també ha augmentat considerablement (12,77% dels dissenyadors gràfics; 19,35% dels dissenyadors d'interiors; 15,79% dels dissenyadors de moda; 18,75% dels dissenyadors de producte).

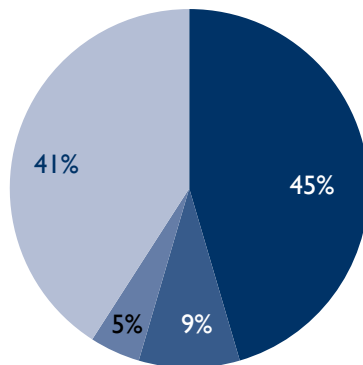
Finalment, trobem titulats que decideixen reorientar la seva carrera en un àmbit que no té res a veure amb el disseny, especialment els titulats de disseny de moda (7,89%) i de disseny de producte (6,25%).

2.2. Inserció professional als deu primers anys de finalitzar els estudis

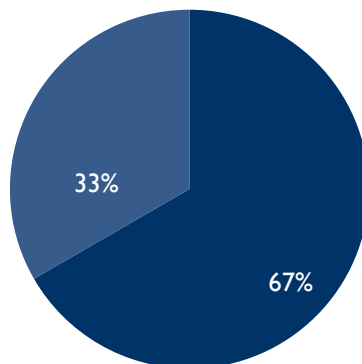
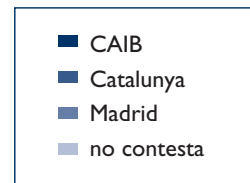
Passats deu anys des que varen acabar els seus estudis de disseny, i després de voltar pel món, sembla que al final els dissenyadors tornen a casa i s'instal·len definitivament a les illes Balears.

Per altra banda, entre un 55-59% (gràfic, producte) i un 67% (interiors) dels titulats LOGSE treballen, d'una o una altra manera, en una feina estable relacionada directament o indirectament amb l'especialitat cursada als deu anys d'acabar els estudis. Per aquest mateix període de temps, el percentatge de titulats que han creat el seu propi negoci augmenta fins a un 23% (gràfic), 33% (interiors) i 35% (producte).

GRÀFIC 2: INSERCIÓ PROFESSIONAL ALS DEU PRIMERS ANYS DE FINALITZAR ELS ESTUDIS (PER ÀREA GEOGRÀFICA)

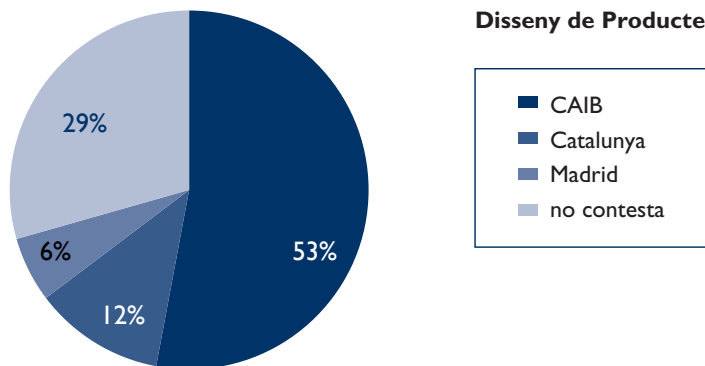

Disseny Gràfic

Disseny d'Interiors

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

QUADRE 4. INSERCIÓ PROFESSIONAL ALS DEU PRIMERS ANYS DE FINALITZAR ELS ESTUDIS (PER ACTIVITAT DESENVOLUPADA)

	Disseny gràfic	Disseny d'interiors	Disseny de producte
Treball no relacionat amb el disseny	4,55%	0,00%	11,76%
Treball relacionat amb el disseny	22,73%	14,29%	23,53%
A temps parcial	9,09%	9,52%	0,00%
Negoci familiar relacionat amb el disseny	0,00%	9,52%	0,00%
Autoocupació relacionada amb el disseny	22,73%	33,33%	35,29%
No contesta	40,91%	33,33%	29,41%
Total	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

Passats deu anys, el món acadèmic dona pas al món professional en treballs relacionats amb el disseny (22,73% dels dissenyadors gràfics; 14,29% dels dissenyadors d'interiors; 23,53% dels dissenyadors de producte). Però encara hi és present una realitat preocupant, com és la persistència del fenomen de la producció «a temps parcial» passats deu anys, especialment en el món del disseny gràfic (9,09%) i en el món del disseny d'interiors (9,52%).

D'altra banda, el nombre de dissenyadors que opten per l'autoocupació relacionada amb el disseny segueix en augment per a aquest mateix període de temps (22,73% disseny gràfic; 33,33% disseny d'interiors; 35,29% disseny de producte). No parlem del disseny de moda perquè encara no disposem de dades per a aquest col·lectiu.

3. EL TÍTOL SUPERIOR DE DISSENY LOE (2010-en endavant)

Però, què passa amb els estudis superiors de disseny després la promulgació de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE)? Aquesta disposició normativa recull el testimoni de la LOGSE i perfila no només els ensenyaments artístics professional de cycle curt (tècnic superior, nivell 5 MEQ/EQF), sinó també els ensenyaments artístics superiors de disseny de primer cycle d'estudis (nivell 6 MEC/EQF), de segon cycle d'estudis (màster, nivell 7 MEQ/EQF) i de tercer cycle (doctorat, nivell 8 MEQ/EQF), malgrat que aquesta darrera opció encara no s'ha desenvolupada.

L'experiència del Títol de Disseny LOGSE ha estat molt gratificant i, des de l'any acadèmic 2010-2011, l'aventura continua amb el Títol Superior de Disseny LOE (uns estudis amb caràcter oficial, equivalent a grau universitari, i vàlida en tot el territori nacional), amb un pla d'estudis en crèdits ECTS plenament adaptat a l'Espai Europeu d'Educació Superior.

Així doncs, des de l'any acadèmic 2010-2011, les escoles superiors de disseny espanyoles i centres associats imparteixen el Títol Superior de Disseny i diferents màsters en Ensenyaments Artístics relacionats amb el disseny. També cal dir que, des de l'any acadèmic 2008-2009, l'Estat espanyol ha autoritzat que les universitats i els centres associats imparteixin títols de Grau de Disseny i diferents màsters relacionats, però l'aprovació dels plans d'estudis segueix un procés diferent.

QUADRE 5. DADES DE L'ALUMNAT DELS ESTUDIS SUPERIORS DE DISSENY LOE

Promoció	preinscripció	Acompleix amb els requisits de matrícula	% de persones que compleix amb els resultats de matrícula sobre el total de preinscripció	la matrícula	% la matrícula sobre el total de persones que compleixen amb els requisits de matrícula preinscripció	Abandonament 1r any	% sobre el total de la matrícula	Presenta projecte final en 4 anys	% sobre el total de la matrícula
2010-2014	152	117	76,97%	107	91,45%	Dada no disponible	0,00%	16	14,95%
2011-2015	201	124	61,69%	76	61,29%	Dada no disponible	0,00%	21	27,63%
2012-2016	170	104	61,18%	63	60,58%	Dada no disponible	0,00%		

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

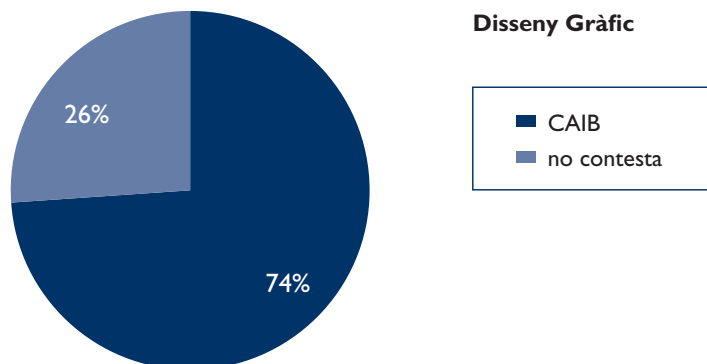
Nota: Les dades de primera matrícula per als anys acadèmics 2010-2014, 2011-2015 i 2012-2016 no inclouen les adaptacions curriculars LOGSE a LOE, ni els trasllats d'expedient LOE, ni altres reconeixements ni transferències de crèdits ECTS.

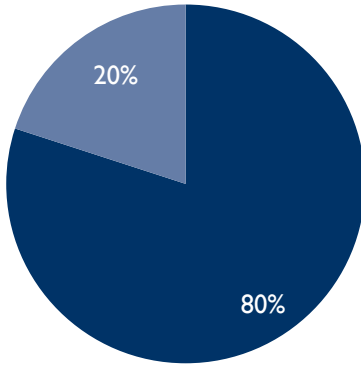
Les novetats del Títol Superior de Disseny LOE (equivalent a grau universitari) respecte del Títol de Disseny LOGSE (equivalent a diplomatura universitària) són les següents:

- Es manté l'ensenyament en quatre anys acadèmics.
- Plena inserció dels estudis en l'Espai Europeu d'Educació Superior (MECES i MEQ/EQF).
- Formació en crèdits europeus ECTS (1 crèdit = 25 hores), que computa no només les hores lectives, sinó també el treball autònom de l'estudiant.
- Foment del treball per competències, en comptes de per continguts.
- Necessitat de demostrar la competència lingüística.
- Foment de les activitats comunitàries.
- Instaureció de pràctiques externes.

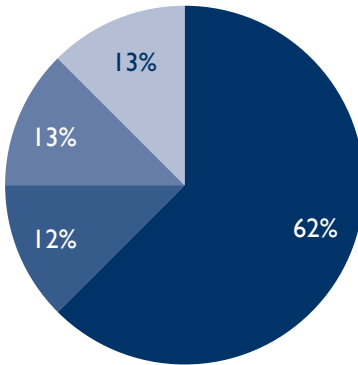
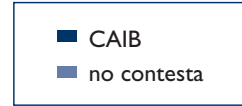
Malgrat que les dades encara no són prou representatives, permeten intuir la poca mobilitat geogràfica de les noves promocions. Pensem que és per la crisi i la manca de diners per invertir en formació fora de la nostra comunitat autònoma (especialment des de que es varen cancel·lar les beques per ampliar estudis que atorgava anualment l'Institut d'Innovació Empresarial de les Illes Balears / IDI), però també al desenvolupament de les TIC i a l'àmplia oferta especialitzada disponible en línia que, tal vegada, no fa necessari desplaçar-se.

**GRÀFIC 3: : INSERCIÓ PROFESSIONAL AL PRIMER ANY DE PRESENTAR EL PROJECTE
FINALS D'ESTUDIS (PER ÀREA GEOGRÀFICA)**

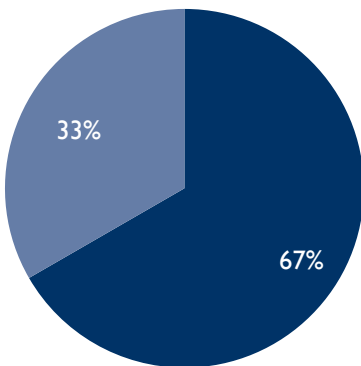
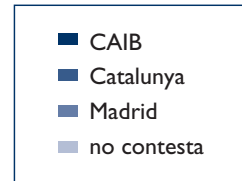

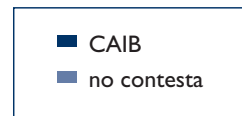
Disseny de Moda

Disseny d'Interiors

Disseny de Producte

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

Pel que fa a les primers promocions de titulats LOE, si bé la seva mobilitat geogràfica és més limitada que la dels companys de la promoció LOGSE, la inserció professional d'aquest col·lectiu al primer any de presentar el projecte final d'estudis és més elevada, entre un 17%-38% (producte, interiors) fins un 43%-60% (gràfic, moda). També és més elevat el percentatge de titulats LOE de determinades especialitats, com, per exemple, de disseny gràfic (17%), que opten per l'autoocupació, malgrat que el percentatge de les altres especialitats es manté estable, entre el 10% (moda) i el 13% (interiors).

QUADRE 6. INSERCIÓ PROFESSIONAL AL PRIMER ANY DE PRESENTAR EL PROJECTE FINAL D'ESTUDIS (PER ACTIVITAT DESENVOLUPADA)

	Disseny gràfic	Disseny d'interiors	Disseny de moda	Disseny de producte
Atur	8,70%	25,00%	20,00%	16,67%
Estudis relacionats amb el disseny	4,35%	25,00%	10,00%	16,67%
Estudis relacionats amb el disseny i treball no relacionat amb el disseny	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%
Treball no relacionat amb el disseny	17,39%	0,00%	10,00%	0,00%
Treball relacionat amb el disseny	8,70%	25,00%	20,00%	16,67%
Treball relacionat amb el disseny (pràctiques externes)	13,04%	0,00%	0,00%	0,00%
A temps parcial	4,35%	0,00%	30,00%	0,00%
Autoocupació relacionada amb el disseny	17,39%	12,50%	10,00%	0,00%
No contesta	26,09%	12,50%	0,00%	33,33%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'EASDIB

4. CONCLUSIÓ

Recapitem tota la informació proporcionada, tot recordant que els ensenyaments artístics superiors de disseny que s'imparteixen a l'Escola d'Art i Superior de Disseny de les Illes Balears no són propedèutics, sinó que tenen un clar enfocament professional, la qual cosa vol dir que els resultats de l'alumnat no tan sols es mesuren en termes de qualificacions acadèmiques, sinó també en termes d'inserció professional, que és el que hem analitzat en aquest article.

Hem reflectit en nombres el que han implicat els ensenyaments artístics superiors de disseny, LOGSE i LOE, a les illes Balears, i hem mostrat uns primers resultats perquè el lector tregui les seves pròpies conclusions.

En tot cas, l'anàlisi de les dades d'inserció professional ens permet plantejar les següents propostes de millora:

- Potenciar l'ensenyament per projectes (*project-based learning*) en totes les assignatures, no només en les assignatures de projectes/metodologia.

- Afavorir l'ús de les TIC amb la implementació d'una aula digital al centre.
- Implementar noves formes d'ensenyament, com ara l'ensenyament semipresencial i l'ensenyament a distància.
- Potenciar la mobilitat dels estudiants per estudis (30-60 ECTS) i per pràctiques externes (12 ECTS).
- Implantar un itinerari en anglès (Formació Bàsica i optatives, 72-94 ECTS).
- Fomentar el compromís social entre la comunitat educativa.

L'objectiu final és acomplir amb l'estratègia de creixement de la Unió Europea, d'acord amb l'agenda Europa 2020, i donar suport a un dels objectius específics en matèria d'educació; d'una banda, reduir la taxa d'abandonament prematur de la població entre 18 i 24 anys de fins al 15% i, d'altra banda, incrementar fins a un 40% que les persones de 30 a 34 anys completin estudis de nivell terciari.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Disposicions normatives

Comissió Europea (2010). Comunicació de la Comissió Europea de 3 de març de 2010. Europa 2020, Una estratègia per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador COM (2010) 2020 final. En línia: <<http://eur-lex.europa.eu/>> [Consulta: 31 maig 2016].

Decret 165/2003, de 12 setembre, pel qual s'estableix el currículum dels estudis superiors de disseny i es regula l'accés a aquests ensenyaments [Derogat] (BOIB núm. 134, 25-09.2003). En línia: <<http://boib.caib.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Decret 43/2013, de 6 de setembre, pel qual s'estableix a les Illes Balears el pla d'estudis dels ensenyaments artístics superiors conduents al títol superior de disseny de les especialitats de disseny gràfic, disseny d'interiors, disseny de moda i disseny de producte i se'n regula l'avaluació (BOIB núm. 125, 10 setembre 2013). En línia: <<http://boib.caib.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre de 1990, d'ordenació general del sistema educatiu [Derogada] (BOE núm. 238, 04-10-1990). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, 04-05-2006). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE núm. 10-12-2013). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 1027/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableix el Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior (BOE núm. 185, 03-08-2011). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 1496/1999, de 24 de setembre, pel qual s'estableixen els estudis superiors de Disseny, la prova d'accés i els aspectes bàsics del currículum dels esmentats estudis [Derogat] (BOE núm. 239, 06-10.1999). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 1614/2009, de 26 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments artístics superiors regulats per la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 259, 27-10-2009). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 1618/2011, de 14 de novembre, sobre reconeixement d'estudis en l'àmbit de l'educació superior (BOE núm. 302, 16-12-2011). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 22/2015, de 23 de gener, pel qual s'estableixen els requisits d'expedició del Suplement Europeu als títols regulats en el 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials i es modifica el Reial decret 1027/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableix el Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior (BOE núm. 33, 07-02-2015).

En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 303/2010, de 15 de març, pel qual s'estableixen els requisits mínims dels centres que imparteixen ensenyaments artístics regulats a la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (BOE núm. 86, 09-04-2010). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 633/2010, de 14 de maig, pel qual es regula el contingut bàsic dels ensenyaments artístics superiors de grau de disseny establertes a la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 137, 05-06-2010). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Reial decret 96/2014, de 14 de febrer, pel qual es modifiquen els reials decrets 1027/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableix el Marc espanyol de qualificacions per a l'educació superior (MECES), i 1393/2007, de 29 d'octubre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials (BOE núm. 55, 05-03-2014). En línia: <<http://www.boe.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Resolució del director general d'Universitats, Recerca i Transferència del Coneixement de dia 11 de març de 2014 per la qual s'aproven les instruccions per regular a les Illes Balears les pràctiques acadèmiques externes dels alumnes dels ensenyaments artístics superiors (BOIB núm. 37, 18-03-2014). En línia: <<http://boib.caib.es>> [Consulta: 31 maig 2016].

Referències

Escola d'Art i Superior de Disseny de les Illes Balears. <http://www.escoladisseny.com>.

Mestre, I.; Abando, M.; Alcover, A.; Estivill, C.; Prieto, M. (2005). Los estudios superiores de diseño en la convergencia europea. A: *Congreso Internacional Virtual de Educación 2005*. Palma: CiberEduca.com.

Mestre, I.; Prieto, M. (2008). Los estudios superiores de diseño en el marco del EEES. A: *Congrés Internacional Virtual d'Educació 2008*. Palma: Escola de Formació en Mitjans Didàctics / Stei-i Intersindical.

Mestre, I.; Rovira, M. P. (2009). La enseñanza pública del diseño en España. A: *Congrés Internacional Virtual d'Educació 2009*. Palma: Escola de Formació en Mitjans Didàctics / Stei-i Intersindical.

Mestre, I.; Rovira, M. P. (2010). El Título de Grado en Diseño. Nuevos retos para el siglo XXI. A: *Congrés Internacional Virtual d'Educació 2010*. Palma: Escola de Formació en Mitjans Didàctics.

Mestre, I. (2010). Los estudios superiores de diseño en el espacio europeo de educación superior. A: López, J. (dir.) *Las Enseñanzas Artísticas Superiores en el Espacio Europeo de Educación Superior*, 51-70. Madrid, Ministerio de Educación del Gobierno de España.

Michavila, F.; Martínez, J. M.; Martín-González, M.; García-Peñalvo, F. J.; Cruz-Benito, J. (2016). *Barómetro de Empleabilidad y Empleo de los Universitarios en España, 2015 (Primer informe de resultados)*. Madrid:

Observatorio de Empleabilidad y Empleo Universitarios. En línia: <https://oeeu.org/wp-content/uploads/2016/02/INFORME_OEEU_2015.pdf> [Consulta: 31 maig 2016].

Títol de Tècnic Superior en arts Plàstiques i Disseny (ensenyaments artístics professionals). En línia: <<http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/enseanzas/enseanzas-artisticas/artes-plasticas-diseno/enseanzas-profesionales/grado-superior.html>> [Consulta: 31 maig 2016].

Títol Superior de Disseny (ensenyaments artístics superiors). En línia: <<http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/enseanzas/enseanzas-artisticas/artes-plasticas-diseno/educacion-superior/titulo-superior/titulo-superior-diseno.html>> [Consulta: 31 maig 2016].

Títol de Màster en Ensenyaments Artístics (ensenyaments artístics superiors). En línia: <<http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/enseanzas/enseanzas-artisticas/artes-plasticas-diseno/educacion-superior/master.html>> [Consulta: 31 maig 2016].

Títols de Grau/Màster Universitaris. En línia: <<https://www.educacion.gob.es/notasdecorte/busquedaSimple.action>> [Consulta: 31 maig 2016].